چوار شیعری عەگیتێ شەمسی (١)

ئەز حز دکم

ئامادەکردن و پیتگوێزی: هێمن عومەر خۆشناو
(زانکۆی سەلاحەددین- کۆلیژی پەروەردەی شەقڵاوە)

ئەز حز دکم قونتارێ چیا،
خوشە- خوشا دەربهارێ،
وەختێ زەڤی ڕادڤنە پیا،
کو مژ ددە دوو ئاداریێ...
ئەز حز دکم.

ئەز حز دکم ئەو سبا زوو،
کو قاز- قولینگ تێن ئارانا،
هەڤ ڕا دسترێن پڕ تەیرەدوو،
هم ژی تەعڤا دوو بارانا...
ئەز حز دکم.

ئەز حز دکم چۆل و کەڤان،
کو هشیارن گول و بلبل،
تۆ و فرۆ، بەرخ و بەرخڤان،
کو جەوک تێن ب خولە-خول...
ئەز حز دکم.

ئەز حز دکم بهارا گوند،
وەختێ سبێ گاڕان دەرتێ،
وەختێ دوو سەر دبە بلند،
کالە- کالا میا حز دکم.
(١٩٦٤)

وێ ڕا

چ قاس موحبەتی،
چ قاس قمەتی،
مجلیس سۆبەتی؛

چ قاس حورمەتی،
وەکە ئۆمەتی،
بهار تەبیعەتی،
قەلەم کاخەتی،
تاو و تابەتی،
دلکێ من خەتی،
قیزکا کورمەتی.
(١٩٦٤)

هەرکێ بمرم

هەرکێ بمرم ناکم گازن،
گازنێ حەقیێ، مرنێ...
بێرێ عەیسان تەمبوور سازن
سەر تربا من وێ دنێ.

هەرکێ بمرم، ببم تۆپراخ،
باتمیش بم ناڤ زەمانا،
لێ کو رۆکێ من چۆک دا، ئاخ،
سەری هلدا دەورانا...

سەر ملێ من پۆئێزیا شاخ...
ل دنیایێ رێکەڤمێ،
دبە ئەو عەرد... نەکە تەیاخ،
هەتا چۆکا تێکەڤمێ...
(١٩٦٤)

پۆئێتێ دین

ڕاڤە، ڕاڤە،
پۆئێتێ دین،
ڕاڤە کومەیت
گەم کە و زین...
ڕاڤە، بنهێر،
مە هاتیە
قوڕن،
وێ زەمانا
شکێناندیە
بڕن...
ڕاڤە، دەورا
وەلاتێ من
برووسک،
ئەتۆم
دا خەباتێ،
ڕاڤە ئەشقا
پێخواس،
سەرقۆت،
بفڕ،
بدە
دوو ئیجاتێ.
دە ڕاڤ، ڕاڤە،
پۆئێتێ دین،
ڕاڤە کومەیت
گەم کە و زین،
ڕاڤە ئوسا- ل
بکوت- باژۆ،
کو عەرد بن تە
بکە عنتین...
پۆئێتێ دین... (٢)
(١٩٦٣)

پەراوێز:

(١) عەگیتێ شەمسی، کە بە "عەگیتێ حەسەنێ شەمۆ"یش ناسراوە، ساڵی ١٩٣٣ لە گوندێ کەلەکووت (بە ئەرمەنی: لوکاشەن)ی سەر بە شارۆچکەی (تێلینا)ی ئەرمەنستان لەدایک بووە. بنەماڵەکەی لە ساڵی ١٨٢٨ لە

کاتی شەڕی نێوان ڕووس و عوسمانییان دەچنە ناوچەی سورمەلی سەر بە شاری ئیدر، کە ئەوسا لە بن دەستی ڕووسەکان بووە. ئەو کاتەی ڕووسەکان لە ساڵی ١٩١٨ لەو ناوچەیە دەکشێنەوە، ئەو بنەماڵەیە لە ڕووباری ئاراس دەپەڕنەوە و لە دەوروبەری شارۆچکەی تێلین گوندی کەلەکووت ئاوەدان دەکەن و لێی نیشتەجێ دەبن. ناوبراو خوێندنی سەرەتایی لە گوندەکەی و ناوەندییش لە گوندی هۆکتێمبێرێ سەر بە شارۆچکەی ئارماڤیر تەواو دەکات. ساڵی ١٩٥٥ لە زانکۆی یەریڤان بەشی زمان و ئەدەبی کوردی دەخوێنێت و دەبێتە قوتابیی کەسانی وەک حەجیێ جندی، ئەمینێ عەڤدال و عەرەبێ شەمۆ. هەر لەو کاتەوە دەست بە نووسینی شیعر دەکات و یەکەم شیعریشی لە ساڵی ١٩٥٦ بڵاودەکاتەوە و ساڵی ١٩٥٩ زانکۆ تەواو دەکات، ئیتر لە قوتابخانەی گوندەکانی دەوروبەری شارۆچکەی ئارماڤیر (هۆکتێمبێر) دا دەبێتە مامۆستا. وێڕای ئەمە لە ڕۆژنامەی (ڕیا تازە)دا کاردەکات و جگە لە نووسینی شیعر، دەست بە کۆکردنەوەی فۆلکلۆر دەکات و لەگەڵ ئەوەشدا وتار لە ڕۆژنامەکەدا دەنووسێ، جار جاریش نموونەی ئەدەبیاتی ڕووسیش وەردەگەڕێنێتە سەر کوردی. ساڵی ٢٠٠٢ لە شاری ڤلادیمیری ڕووسیا کۆچی دوایی دەکات و لە گوندی شامیران ئەسپەردەی خاک دەکرێ.

بەرهەمەکانی:

شەمدان، شیعر، (١٩٦٤)

هیڤەڕۆن، شیعر، (١٩٦٧)

هێسرێ بهارێ، شیعر، (١٩٧٦)

سمل، شیعر، (١٩٨٧)

(٢) ئەم چوار شیعرە بژاردەیەکە لە کۆمەڵە شیعری (هیڤەڕۆن)ی عەگیتێ شەمسی، کە (شێخمووس ئۆزپۆلات) لە تیپی کریلییەوە کردوویەتە لاتینی و ساڵی ٢٠٢٣ وەشانی (لیس) لە دیاربەکر لە دووتوێی ٩٥ لاپەڕەدا چاپی کردووە، ئەگەرچی نزیکەی شەست ساڵ بەسەر نووسینی ئەم شیعرانەدا تێپەڕیوە، بەڵام بەرهەمەکانی عەگیتێ شەمسی -یش وەک زۆربەی شاعیرانی ئەوسای قەفقاز بەهۆی ئەوەی بە تیپی کریلی نووسراون، بەشی هەرە زۆری خوێنەرانی کورد لێی بێبەش بوون و وەک شێوازی شیعری شاعیرانی قەفقاز پێویستە بە گرنگییەوە تەماشایان بکرێ. (هێمن. ع. خۆشناو)